

Точка зору

На це нас нашттовхнуло розмаїття думок та ідей, які висловлюються небайдужими педагогами щодо сучасної системи освіти, що реформується не одне десятиліття. І цілком закономірно, адже це саме та галузь цивілізованого суспільства, що постійно оновлюється і змінюється.

Присмно те, що, маючи різні, інколи протилежні погляди, вчителі на перший план висувують питання ефективності та результативності тих змін і реформ, які здійснюються у сфері освіти.

То ж запрошуємо всіх причетних до проблем навчання і виховання, тих, хто вболіває за майбутнє юного покоління, використати можливості нашого журналу, аби висловити свою власну позицію, власне бачення шляхів та перспектив виходу освіти на якісно новий рівень, що для більшості української громади є головним критерієм хорошої школи.

*В. Д. Денисенко,
методист центру
навчально-методичної інформації
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР*

Щоб дитина стала успішною...

Продовжуючи тему обдарованих дітей, яка є сьогодні надзвичайно актуальною, зазначу, що саме вони – це майбутня еліта. Вчителі добре знають, що кожна дитина має певні здібності, проте не кожна з них розкриває їх так яскраво. Для нас важливо і те, що учень стає переможцем олімпіади будь-якого рівня, і те, що отримає грамоту чи медаль або братиме участь у конкурсі чи змаганні. Головне – учень робить самостійний крок у розвитку своєї творчості.

Відомий педагог В. Сухомлинський писав: «Бетховен уже в 5 років писав перші музичні твори. Але це пояснюється, в першу чергу, надзвичайно сприятливими умовами, в яких проходило його дитинство. Якби він потрапив в обстановку, де немає ніяких музичних інструментів, де люди не знали, що таке мелодія, – ніколи б у нього не народився талант музиканта. Я переконаний, що в тисячах людей поки що гинуть задатки, дані їм природою; тисячі людей могли б стати видатними вченими, поетами, композиторами, якби їх дитинство проходило в умовах, що сприяють народженню таланту».

Отже, найголовніше завдання вчителя – пізнати людину, грані її душі, у яких затаїлось те, що вийде з людини лише тоді, коли до цих граней уміло доторкнутись й відшліфувати їх.

У продовження цієї думки: дитина має повірити у свої сили, отримати відповідну оцінку та підтримку і, безперечно, моральний стимул.

З огляду сучасних вимог необхідно визначити ті концептуальні напрямки, які мають бути покладені в основу нашої подальшої діяльності у практиці модернізації освітньої галузі. До одного з них слід віднести спрямованість навчального процесу. Адже навчити людину у школі чи вузі на все життя неможливо, тому що знання та технології змінюються набагато швидше, ніж процес навчання. Вказане обумовлює потребу у посиленні роботи по виробленню в учнів розуміння необхідності та уміння вчитись упродовж життя.

Сьогодні точиться багато розмов щодо перевантаження учня. Введення 12-річного навчання передбачає зміну його структури, а відповідно й розвантаження. Ми акцентуємо увагу не на сумі знань, а на тому, як дитина розвинена, як вона може практично застосувати набуті знання в своєму житті. Але говорити, що дитина аж надто перевантажена навчанням, я б так питання не ставив. Інша річ – чи може дитина сьогодні раціонально навчатися, планувати підготовку до школи, якою мірою взагалі може сприймати навчальний матеріал. Цього треба теж навчити. Цієї складової підготовки в нас немає, а це – самоорганізація дитини, а потім – дорослої людини. Але у нас тут є своє бачення. Воно базується на стратегічному напрямі – розвитку ключових компетентностей дитини. Що потрібно, щоб людина після школи була успішною? На перше місце тут ставимо не тільки знання, хоча вони теж важливі. В дитини має бути мотивація до самоосвіти, до навчання протягом життя, щоб долати труднощі, перешкоди. Адже її очікують не одні лише позитиви, і тому вона повинна бути налаштована стати переможцем, творцем своєї долі. Якщо ми закладемо таку мотивацію в школі, є гарантія, що в дитини буде більше шансів розкритися. Друга складова – самоорганізація, раціональність, якщо хочете. Якщо ми говоримо про компетентність, то це вже й соціальний характер – як ми навчили дитину комфортно почуватись в соціумі, вмінно спілкуватися, сприймати людей різної віри, різних культур, тобто бути толерантною, виваженою, культурною.

Зміст шкільної освіти має бути осучаснений таким чином, щоб випускники могли швидко адаптуватися у самостійному житті, цілеспрямовано використати свій потенціал як для самореалізації в професійному і особистому плані, так і в інтересах суспільства, держави.

Наш випускник школи чи вузу повинен бути готовим працювати в умовах, що постійно змінюються (інколи стресових), бути мобільним, комунікабельним, психологічно стійким. А всі ці якості не з'являються спонтанно, їх потрібно виховувати, всьому цьому потрібно вчитись.

У сучасному світі знання стають все більш доступними для тих, хто хоче оволодіти ними, тому переосмислюється самоцінність знань. Натомість зростає роль умінь добувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення людини. Це зумовлює зменшення питомої ваги готової інформації, зміну співвідношення між структурними елементами змісту на користь засвоєння учнями способів пізнання, набуття особистого досвіду творчої діяльності, посилення світоглядного компонента змісту. Поряд з традиційними джерелами здобуття знань широко використовуються глобальні і локальні інформаційні мережі з різноманітними базами даних та профільованими експертними системами.

До шкільної освіти причетне, по суті, все населення країни. Це накладає особливу відповідальність за передбачувані зміни. Поступовість переходу на нову структуру, конкурсні засади створення варіантів базових планів, навчальних програм і підручників, попереднє дослідно-експериментальне опрацювання інноваційних технологій в окремих регіонах, широке обговорення його результатів – обов'язкові умови успішного забезпечення відповідності освітніх послуг вимогам суспільства.